

Het Zuidelijk Toneel

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 1.692.500**

Gevraagd subsidiebedrag: € 1.692.500

Over de instelling

Stichting Het Zuidelijk Toneel, podiumkunsten, theater, Tilburg

Stichting Het Zuidelijk Toneel (hierna: Het Zuidelijk Toneel) is een middelgroot theatergezelschap, gevestigd in Tilburg. Het Zuidelijk Toneel maakt voorstellingen voor de grote en kleine zaal en is stevig verankerd in BrabantStad. Niet-regisserend intendant Piet Menu nodigt een grote variëteit aan (jonge) Nederlandse en Vlaamse makers en collectieven uit om onder de vlag van Het Zuidelijk Toneel een voorstelling te maken. Het perspectief van 'de ander en anderszijn' staat in alle producties centraal. De instelling beschouwt haar publiek en partners als mede-eigenaren en betreft hen uitvoerig bij haar artistieke plannen. Ze reist door het hele land en is te zien in het buitenland, waaronder veelvuldig in Vlaanderen.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.9 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het Zuidelijk Toneel een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.692.500, mits de instelling voldoet aan de volgende voorwaarde:

- De instelling dient een concrete uitwerking in van de in de aanvraag genoemde thema's, waarin ze toelicht welke makers zij wil uitnodigen en hoe zij de komende tijd de eigen signatuur en herkenbaarheid zal verstevigen.

Het Zuidelijk Toneel presenteerde in de periode 2017 – 2020 voorstellingen van aansprekende (jonge) makers en collectieven. De instelling is er echter nog te weinig in geslaagd om een herkenbaar artistiek profiel te ontwikkelen. De plannen tonen aan dat zij de aansporing om de eigen identiteit beter zichtbaar te maken ter harte heeft genomen, onder meer met de aanstelling van Sarah Moeremans als gezichtsbepalende maker. De raad betwijfelt echter of uitvoering van de nieuwe thematische aanpak het gezelschap een meer herkenbare signatuur zal geven. De werkwijze om per project de op dat moment meest geschikte maker te selecteren, draagt het risico van te veel vrijblijvendheid in zich.

De instelling reflecteert voldoende op de toepassing van de Fair Practice Code en de Governance Code Cultuur, maar vermeldt geen verbeteringen voor de toekomst. Over de toepassing van de Code Diversiteit en Inclusie oordeelt de raad kritischer. De instelling verwoordt duidelijk waarom ze diversiteit en inclusie belangrijk vindt, maar vertaalt dit nog onvoldoende naar het beleid.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Het Zuidelijk Toneel werkt met een niet-regisserend intendant als artistiek directeur, die aansprekende (jonge) makers en collectieven aan de instelling heeft verbonden. De vele coproducties, onder andere met Theater Artemis, Kris Verdonck, Berlin en Lucas De Man, resulteerden in geslaagde voorstellingen. De eigenstandige producties, zoals 'De achterkant van...' en 'Achtien', vond de raad van matige kwaliteit. De beoogde thematiek kwam hierin onvoldoende uit de verf. Een gezichtsbepalende maker of groep, die bijdraagt aan de herkenbaarheid van het gezelschap, ontbrak in de periode 2017 – 2020. De raad relateert de coproducties eerder aan de afzonderlijke makers dan aan Het Zuidelijk Toneel. Deze ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de instelling er niet in is geslaagd de afgelopen jaren een herkenbaar artistiek profiel te ontwikkelen.

In de komende periode kiest de instelling voor een nieuw format waarin elk half jaar een ander thema centraal staat, telkens geïnspireerd op 'de ander en anderszijn'. De thema's, waaronder 'helden' en 'absurdisme', zijn tot stand gekomen dankzij gesprekken met bezoekers, schouwburgers, makers, festivaldirecteuren en andere betrokkenen. De instelling benoemt tevens een vaste regisseur voor de komende periode: Sarah Moeremans. Zij wordt lid van het artistieke team en zal jaarlijks twee of drie regies bij het gezelschap maken. De raad is positief over haar aanstelling en heeft vertrouwen in de artistieke kwaliteit van haar werk. Hij is benieuwd hoe de relatie tussen haar, als enige vaste regisseur, en niet-regisserend intendant Piet Menu eruit komt te zien. Net als in de periode 2017 – 2020 blijft Jetse Batelaan tweejaarlijks een grotezaalvoorstelling maken en ook blijft de instelling 'in gesprek' met makers die ze de afgelopen jaren aan haar verbond. Verder noemt zij geen concrete makers: ze kiest voor een flexibele houding en wil per project de op dat moment meest geschikte maker selecteren.

Het is positief dat de instelling een nieuwe manier zoekt om invulling te geven aan een BIS-gezelschap en haar publiek en partners mede-eigenaar maakt van dat proces. Ook het aantrekken van Moeremans als gezichtsbepalende maker kan de herkenbaarheid van de instelling vergroten. Daaruit blijkt dat de instelling zich de kritiek over de onzichtbare eigen identiteit heeft aangetrokken. De raad betwijfelt echter of uitvoering

van de nieuwe plannen het gezelschap een meer herkenbare signatuur oplevert. De flexibele aanpak draagt het risico van te veel vrijblijvendheid in zich en geeft hem nog onvoldoende het vertrouwen dat de herkenbaarheid de komende periode een verbetering laat zien. De raad zou graag een meer concretere uitwerking zien van de thema's, waarin de instelling benoemt welke makers zij wil uitnodigen en hoe zij de komende tijd de eigen signatuur en herkenbaarheid van de instelling zal verstevigen.

Vernieuwing

Het werken met democratisch opgehaalde thema's is een vernieuwende aanpak. Ook de vele regionale samenwerkingsverbanden die de instelling hierbij aangaat, zoals die met het Van Abbemuseum en de TU Eindhoven, zijn in dit kader interessant.

De werkwijze van Het Zuidelijk Toneel komt in grote mate overeen met de aanpak van een productiehuis. Op het gebied van talentontwikkeling heeft de instelling de afgelopen jaren dan ook interessante stappen gezet. Zij bood plaats aan veelbelovende (jonge) makers en collectieven, onder wie Benjamin Moen, Eva Line de Boer, BOG en Nieuwe Helden. De instelling stelde zich ten doel om hen in vier jaar tijd een steviger positie in het Nederlandse kunstenveld te geven. De raad is positief over de ontwikkeling die deze makers hebben doorgemaakt.

Positief is ook de actieve deelname van de instelling aan de Brabantse 'talenthub' PLAN. Hierin werken theaters, festivals en producenten in Brabant samen om theater-, dans- en circusmakers maximale ontwikkelkansen te geven. De instelling streeft ernaar een aantal talenten, van PLAN maar ook van daarbuiten, langere tijd te begeleiden. Dit komt de ontwikkeling van talent ten goede. Ook neemt de instelling met PLAN en Broedplaats Tilburg verantwoordelijkheid voor makers in een vroeger stadium van hun ontwikkeling dan voor een BIS-gezelschap gebruikelijk is. De instelling verwoordt niet op basis van welke criteria zij haar makers selecteert.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering is zeer gezond: de instelling heeft een hoge liquiditeit en solvabiliteit en een hoog weerstandsvermogen. De verwachte inkomsten uit private middelen en sponsoring zijn echter onzeker. Sponsoring bestond tot op heden vooral uit bijdragen in natura. In de periode 2021 – 2024 wil de instelling met haar keuze voor thema's bedrijven, organisaties en overheden enthousiasmeren om te coproduceren. De raad hoopt dat zij hierin slaagt.

De instelling volgt de cao Toneel en Dans, biedt scholingsmogelijkheden aan vaste en freelance medewerkers, en maakt deelbegrotingen transparant voor de betrokkenen. Ook zet zij zich in om het Brabantse artistieke veld en jonge

makers uit heel Nederland en Vlaanderen te ondersteunen op productioneel, zakelijk, artistiek en marketinggebied. Zij geeft echter geen inzicht in afspraken over eerlijke beloning bij de vele coproductanten.

De instelling maakte naar eigen zeggen de afgelopen jaren een woelige tijd door, waarin ze (noodgedwongen) afscheid nam van een groot aantal medewerkers. Het ontbrak aan focus en de tijd om adem te halen. Als gevolg daarvan besteedt ze de komende periode meer aandacht aan de onderlinge samenwerking en maakt ze tijd om meer rust in te bouwen.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

Het Zuidelijk Toneel biedt voorstellingsbezoek en thematische workshops aan voor middelbare scholieren en studenten van het mbo en hbo. Dit vindt de raad een weinig innovatieve vorm van cultuureducatie. Ook mist hij een samenwerking met Fontys Hogeschool voor de Kunsten.

Met het jongerenplatform 'HZTeam' biedt de instelling niet-schoolgebonden activiteiten aan vijftig jongeren tussen de 14 en 25 jaar. Zij spelen in projecten, bezoeken voorstellingen en repetities en doen verslag van verschillende culturele activiteiten. De komende periode wil de instelling dit ledental verdubbelen. Zij beschrijft niet wat het doel van dit platform is, welke resultaten zij hiermee heeft behaald en wat de ambities voor de komende periode zijn.

De instelling is positief over de kaartverkoop in de afgelopen jaren en wil haar zichtbaarheid nog verder vergroten door zich te richten op potentieel nieuw publiek. Volgens de instelling is er in de culturele sector een te grote gerichtheid op herhaalbezoek, terwijl een landelijke trend aantoonde dat 80 procent van het publiek slechts een keer in de vijf jaar naar gesubsidieerd theater komt. Zij kiest er de komende periode voor om de focus op herhaalbezoek los te laten en te experimenteren met doelgroepen, waarbij zij niet meteen een langdurige relatie voor ogen heeft. De raad vindt dit een interessante aanpak, maar tegelijkertijd blijft hij het belangrijk vinden dat de instelling zich inzet om terugkerend publiek aan zich te binden.

Met interessante projectmatige samenwerkingsverbanden zoekt de instelling aansluiting bij maatschappelijke domeinen. Zo heeft zij in de periode 2017 – 2020 met New Dutch Connections workshopreeksen voor nieuwkomers georganiseerd en werkt zij in een meerjarige Europese samenwerking met de gemeente Tilburg en partners uit de stad aan de *empowerment* van jongeren in Tilburg-Noord.

Geografische spreiding

Het Zuidelijk Toneel heeft een sterke verbinding met de stedelijke cultuurregio Brabantstad. Zij heeft de opdracht om in vijf steden en het bijhorende achterland aanwezig te zijn: een groot werkgebied. Door nauwe samenwerking met regionale partners wil zij de verbinding met de partnersteden verstevigen. De raad is ervan overtuigd dat dit de connectie met de Brabantse regio kan versterken. In haar reflectie op de aanvraag schrijft de stedelijke cultuurregio Brabantstad dat de instelling goed samenwerkt met verschillende podia in de regio en bekend en geliefd is bij het Brabantse publiek.

De instelling heeft een traditie in reizende voorstellingen. Volgens haar is het enthousiasme voor haar voorstellingen onverminderd, maar wordt het steeds moeilijker om te voorspellen welke producties schouwburgen afnemen. Dit resulteert in kortere speelreeksen en voorstellingen die langer op het repertoire blijven staan.

De afgelopen jaren was de instelling veelvuldig te zien in Vlaanderen, in enkele andere Europese landen en in Azië en Amerika. Zij mag haar successen op internationaal vlak meer uitdragen. De raad is eveneens positief over de 'Language No Problem'-projecten waarmee de instelling de internationale gemeenschap in Brabant bedient, evenals over de voorstellingen met boventiteling en het lidmaatschap van de European Theatre Convention.

Toepassing Fair Practice Code

Het Zuidelijk Toneel reflecteert voldoende op de toepassing van de Fair Practice Code. Ze toont zelfreflectief vermogen door gebruik te maken van de quickscan. Ze toont zich solidair met het Brabantse artistieke veld en jonge makers uit heel Nederland en Vlaanderen door hen waar mogelijk op artistiek, zakelijk of productioneel vlak bij te staan. Ook benoemt ze aandachtspunten voor de toekomst: externe medewerkers meer scholing aanbieden, meer inclusie in de personeelsploeg aanbrengen en de protocollen voor een veilige werkomgeving verder aanscherpen. Concrete stappen om hier verbetering in te brengen vermeldt ze echter niet.

Toepassing Governance Code Cultuur

De instelling beschrijft op een heldere manier hoe zij de Governance Code Cultuur toepast, door aandacht aan alle acht principes te schenken. Zij reflecteert daarbij echter alleen op de huidige invulling van de code: concrete stappen voor de nabije toekomst ontbreken. Zij werkt met een raad-van-toezichtmodel en hanteert een bestuursreglement waarin een goede rolverdeling binnen het bestuur is gewaarborgd. De afspraken worden tweejaarlijks tegen het licht gehouden, waaronder recent bij het aantreden van de nieuwe zakelijk directeur. De raad van toezicht evalueert zichzelf en

het bestuur jaarlijks. Zij maakt hiervoor gebruik van zakelijke en artistieke terugblikken, jaarverslagen en tussentijdse rapportages. Voor de evaluatie van het bestuur vraagt zij schriftelijke input bij medewerkers en makers.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

Het Zuidelijk Toneel verwoordt in het plan duidelijk waarom diversiteit en inclusie belangrijk zijn, maar de goede intenties worden nog onvoldoende vertaald in het beleid. De instelling kiest ervoor om via losse, concrete acties beleidsontwikkeling op dit gebied te stimuleren, waardoor diversiteit en inclusie nog te veel een experimenteel karakter houden. De thema's die zij de komende periode centraal stelt bieden echter volop aanknopingspunten om diversiteit en inclusie in te bedden in het (artistieke) beleid. De raad meent dat de instelling diversiteit en inclusie structureler moet integreren in de organisatie en in de artistieke plannen.